

Resource Control typen bij Nederlandse brugklassers

Universiteit Utrecht

Jenneke Dolfing 3586561

Jasmina el Khafagi 3522490

Vera Nees 3611809

Floor van Wieringen 3946681

Cursus: Bachelorthesis Pedagogische Wetenschappen

Begeleider Bachelorthesis: Dr. Marjolijn Vermande

Datum: 12 juni 2013

Samenvatting

In deze studie is onderzoek gedaan naar de Resource Control Theory van Patricia Hawley op basis van bestaande data afkomstig uit een landelijk onderzoek van het Dutch Consortium on Bullying (DCOB). De steekproef omvatte 2413 Nederlandse brugklasleerlingen. De Resource Control Theory stelt dat het gedrag van een kind de functie heeft bepaalde bronnen te verwerven. Deze bronnen kunnen zowel materieel, sociaal of informatief zijn. Hawley maakt onderscheid tussen pro sociaal en coërcief gedrag, waarbij zij vijf categorieën vindt. Deze categorieën zijn getest op de variabelen: resource control, perceived popularity, sociale acceptatie en zelfwaargenomen sociale acceptatie. Uit de resultaten blijkt dat kinderen met bistrategische strategie en een coërcieve strategie het hoogste scoren op resource control en perceived popularity. Op sociale acceptatie scoren de pro sociale controllers het hoogst. De bistrategische groep en de coërcieve groep hebben de hoogste score op zelfwaargenomen sociale acceptatie. Sterke kanten van dit onderzoek zijn het grote databestand en het gebruik van verschillende informanten. Limitaties van het onderzoek zijn dat het niet duidelijk is of aan de assumptie onafhankelijkheid is voldaan en dat er mogelijk sprake is van een interviewer-effect of sociale wenselijkheid. Implicatie voor verder onderzoek is een longitudinaal design en onderzoek tussen seksen.

Pro sociaal en antisociaal gedrag worden vaak gezien als twee uitersten binnen de ontwikkelingsliteratuur (Hawley, 2003). Zo zouden pro sociale individuen responsief en sympathiek zijn en worden zij over het algemeen aardig gevonden door anderen (Newcomb, Bukowski, & Pattee, 2003). In contrast met de pro sociale individuen staan de antisociale individuen. De antisociale individuen worden geassocieerd met agressie, impulsiviteit en vijandigheid (Chung & Asher, 1996). Als gevolg van het negatieve en agressieve gedrag zouden deze individuen worden verworpen door anderen (Coie & Cillessen, 1993).

Later onderzoek toont echter gedragsprofielen die niet volledig samengaan met de bovengenoemde zienswijze (Hawley, 2003). Zo blijkt uit de meta-analyse van Newcomb en collega's (1993) dat kinderen die over het algemeen aardig worden gevonden door klasgenoten (d.w.z. sociometrisch populaire kinderen) in vergelijking met andere kinderen dezelfde mate van agressie gebruiken. Daarnaast blijkt uit onderzoek van Luther en McMahon (1996) dat agressief gedrag vaak samengaat met het verhogen van de sociale status van een persoon.

Uitgaande van deze en andere onderzoeksresultaten stelt Hawley (2002) dat sommige vormen van agressief gedrag mogelijk meer sociaal adaptief zijn dan voorheen geloofd werd. De adaptieve waarde van agressie valt te verklaren vanuit het evolutionaire perspectief dat Hawley beschrijft in de *Resource Control Theory* (RCT).

De RCT omvat een ontwikkelingsmodel van menselijke sociale dominantie dat suggereert dat sommige aspecten van het menselijk gedrag een erfenis zijn vanuit de evolutie. De theorie richt zich op de functie van het gedrag en geeft antwoord op de vraag hoe de functie van het gedrag kan leiden tot het verwerven van bronnen ("*Resource control*") (Hawley, 1999). *Resource control* omvat zowel materiële bronnen (bijvoorbeeld voedsel of speelgoed) als sociale bronnen (zoals het sluiten van vriendschappen of bondgenootschappen) en informatieve bronnen (die informatie geven over de manier waarop je materiële en/of sociale bronnen kunt verkrijgen) (Hawley, 2007).

De RCT gaat uit van twee groepen strategieën die geassocieerd worden met *resource control* (Pellegrini & Bartini, 2001). De twee groepen strategieën worden coërcieve- en de prosociale strategieën genoemd. Coërcieve strategieën worden beschouwd als sociaal onaantrekkelijk en antisociaal. Deze strategieën van bronverwerving omvatten het afpakken van spullen, bedreigen en bedriegen. Prosociale strategieën worden echter beschouwd als sociaal acceptabel gedrag. Bronverwerving via deze strategie omvat ruilen, vragen of het aanbieden van ongevraagde hulp, waardoor de bron alsnog verworven wordt. Op basis van scores die kinderen halen op coërcief en sociaal strategiegedrag categoriseert Hawley ze in één van de vijf *Resource Control* typen: de coërcieve controller (die voornamelijk coërcieve strategieën toepast), de prosociale controller (die voornamelijk prosociale strategieën toepast), de bistrategische controller die beide strategieën toepast en de noncontroller die niet brongericht werkt en dus geen van de strategieën toepast. De laatste groep zijn de *typicals*, deze kinderen vormen de restgroep.

De RCT van Hawley (1999) stelt dat bistrategische controllers het meest effectief zijn in *resource control*. De bistrategische controllers lijken naast effectieve *resource controllers* ook het hoogst te scoren op het bereiken en behouden van een sociaal hoge status. Aangezien de bistrategische groep overheerst in termen van *resource control* worden zij beschouwd als hoog sociaal dominant. De bistrategische groep scoort echter op de factor sociale acceptatie niet hoog. Dit betekent dat zij niet het meest geliefd zijn bij klasgenoten.

Gevolgd door de bistrategische groep komen de prosociale groep en de coërcieve groep (Hawley, 2007). De noncontrollers scoren op deze variabelen het laagst. Deze factoren worden verder uitgelicht in de subkopjes.

Het doel van het onderzoek is het uitvoeren van een strenge toetsing van Hawley's RCT met een Nederlandse steekproef van jonge adolescenten. Hierbij worden de vijf *resource control* typen vergeleken qua *resource control*, *perceived popularity*, sociale acceptatie door klasgenoten en zelfwaargenomen sociale acceptatie.

Sociale dominantie en perceived popularity

Zoals hierboven genoemd is, wordt sociale dominantie tegenwoordig vaak opgevat als *resource control*. Kinderen met *resource control* hebben invloed op anderen en zijn aantrekkelijke sociale partners (Hawley, 1999). Uit onderzoek van Hawley bij kinderen van verschillende leeftijden (10 t/m 16 jaar) is gebleken dat in overeenstemming met de RCT, de bistrategische en prosociale groep hoog scoren op de factor dominantie (Hawley, Little, & Card, 2008). Daarna komt de coërcieve groep, gevolgd door de typicals. Een lage positie op dominantie duidt echter op noncontrollers. Ook in onderzoek van Olthof en collega's (2011) bij Nederlandse kinderen in de laatste groepen van de basisschool zijn er vergelijkbare resultaten te vinden. In tegenstelling tot de resultaten van Hawley (2008) heeft de prosociale groep bij het onderzoek van Olthof en collega's (2011) juist een zwakkere positie op dominantie. Dit kan mogelijk komen doordat eerdere onderzoeken de dominantiepositie overschatten bij kinderen. Een positie op dominantie zou alleen worden bereikt door prosociale strategieën. Bistrategische controllers rapporteren binnen dit onderzoek een sterk verlangen om dominant te handelen (Olthof et al., 2011).

Een andere maat voor sociale dominantie is *perceived popularity* (PP; Olthof et al., 2011; Rose, Swenson, & Waller, 2004). PP refereert naar de perceptie van kinderen over de populariteit van bepaalde individuen (LaFontana & Cillessen, 1999; 2009). Over het algemeen kan PP beschreven worden als een index voor sociale reputatie en impact (Cillessen & Mayeux, 2004). PP kan gemeten worden door kinderen binnen het onderzoek te vragen om populaire en impopulaire kinderen binnen de klas op te noemen (te 'nomineren'). De kinderen die hoog scoren op PP zijn onder andere atletisch en 'cool', maar ook dominant (Cillessen & Mayeux, 2004). In onderzoek van Hawley (2008) is gevonden dat de bistrategische en prosociale groep van 10 tot en met 15 jaar de hoogste scores op PP hebben. Bij de meisjes is er geen verschil tussen de typicals en coërcieve groep die na de bistrategische en prosociale groep volgen. De jongens binnen de typicals hebben echter een hogere score op PP dan jongens binnen de groep van noncontrollers. De noncontrollers hebben bij zowel meisjes als jongens de laagste score op PP. Uit onderzoek van Olthof en collega's (2011) blijkt dat de bistrategische groep het hoogst scoren op PP en de noncontrollers het laagst op PP. De op één na hoogste groep op PP is de coërcieve groep, de derde groep zijn de typicals en de vierde groep zijn de prosociale. Het verschil tussen de resultaten van Hawley en collega's en die van Olthof en collega's (2011) ten aanzien van *resource control* en PP is waarschijnlijk de strengere operationalisatie van strategiegebruik binnen onderzoek van Olthof en collega's (2011). Bij onderzoek van Olthof en collega's (2011) is de formulering van Hawley (2003) aangepast bij vragen van sociaal strategiegebruik, zodat kinderen klasgenoten direct gaan nomineren op strategiegedrag.

Sociale acceptatie

Sociale acceptatie of sociometrische populariteit verwijst naar de mate van geliefdheid of aardig worden gevonden door *peers* en wordt doorgaans gemeten aan de hand van nominaties op twee vragen ("wie in de klas vind je aardig?" en "wie vind je niet aardig?") of via *peer ratings* (een kind beoordeelt iedere klasgenoot op een schaal van heel onaardig tot heel aardig) (De Bruyn, Cillessen, & Wissink, 2010; Maassen, Akkermans, & van der Linden, 1996). Personen die door andere *peers* 'aardig' worden gevonden, zijn in staat zich coöperatief op te stellen en in staat zich te verplaatsen in andere perspectieven dan die van zichzelf. Prosociaal en begripvol gedrag stelt de persoon in staat met empathie te reageren in interacties met andere personen (Bukowski & Sippola, 2001; Juvonen, Nishina, & Graham, 2001 zoals in De Bruyn, Cillessen, & Wissink, 2010). Sociale acceptatie of sociometrische populariteit wordt dus niet bereikt middels agressie en dominant gedrag, maar met sociale vaardigheden (De Bruyn et al., 2010). Zo is uit onderzoek van Prinstein en Cillessen (2003) gebleken dat er een samenhang is tussen agressief gedrag en hoge niveaus van PP, maar niet met sociometrische populariteit.

Hawley (2007) concludeert dat het gebruik van prosociale strategieën positief correleert met positieve persoonseigenschappen, sociale vaardigheden, positieve zelfwaardering en sociometrische populariteit. Prosociale controllers vinden sociale relaties erg belangrijk en daar streven zij ook naar (Hawley, Little, & Pasupathi, 2002). Daarnaast hebben zij goede vriendschappen en worden zij niet afgewezen door *peers* (Hawley, 2003). Anders dan de prosociale controllers hebben de coërcieve controllers behoefte aan erkenning en aandacht. In plaats van sociale relaties aangaan voor plezier, gaan coërcieve controllers vriendschappen aan om status te bemachtigen. Zij vertonen negatief en agressief gedrag, waardoor zij meer eenzaamheid en negatieve effecten als afwijzing ervaren. Zij worden dan ook minder aardig gevonden en ontvangen daardoor ook meer negatieve nominaties door *peers* (Coie & Cillessen, 1993) dan de prosociale en bistrategische groep (Hawley, Little, & Pasupathi, 2002). De bistrategische groep heeft gemeenschappelijk kenmerken met zowel de prosociale als coërcieve groep. Ze hebben behoefte aan erkenning en aandacht en scoren hoog op agressie (zowel openlijk als relationele agressie). Tevens bezitten zij over sociale vaardigheden en worden ze als populair gezien door *peers* (Hawley, 2003; Hawley, 2007).

Uit onderzoek van Hawley is dan ook gebleken dat bistrategische groep en prosociale groep het hoogste scoren op sociometrische populariteit en dus de meeste nominaties ontvangen. De prosociale groep scoort echter hoger op sociometrische populariteit dan de bistrategische groep, zij worden dus 'aardiger' gevonden. De coërcieve groep en typicals scoren gemiddeld op sociometrische populariteit. De

noncontroller groep heeft de minste nominaties ontvangen en worden dus het minst 'aardig' of populair gevonden door *peers* (Hawley, 2003).

Zelfwaargenomen zelfvertrouwen

De dominantiestrategie die kinderen aanhouden heeft invloed op hun zelfvertrouwen en het zelfbeeld (Hawley, 2007). Vanuit de sociale centraliteits hypothese wordt gesteld dat bistrategische controllers hoog aanzien hebben bij hun *peers*. Ook worden zij gezien als voorbeeld door *peers* (Moffit, 1993 zoals in Hawley, 2007). Volgens Barkow (1975) is zelfvertrouwen het gevoel van dominantie over een ander. Het zelfvertrouwen hangt waarschijnlijk samen met sociale acceptatie en het gevoel van dominantie (Leary, Phillips, & Cottrell, 2001). Logischerwijs worden kinderen met een prosociale of bistrategische strategie geassocieerd met een hoge mate van zelfvertrouwen en kinderen die een noncontroller strategie volgen worden geassocieerd met een lagere mate van zelfvertrouwen (Hawley, Little & Rodkin, 2007). Zoals eerder genoemd ervaren kinderen die een prosociale of bistrategische strategie aanhouden de meeste positieve feedback van leeftijdsgenoten (Hawley, 1999). De positieve reacties die leeftijdsgenoten hebben op het gedrag van deze kinderen hebben een positief effect op het globale zelfvertrouwen en het zelfwaargenomen zelfvertrouwen, omdat het gevoel van zelfwaargenomen sociale acceptatie hierdoor wordt versterkt (Causey & Dubow, 1992; Wittenbaum, Shulman, & Braz, 2010).

Dominantiestrategieën worden beïnvloed door de ervaringen die het kind opdoet in sociale situaties (Hawley, 2003). Als een kind positieve reacties ontvangt na gebruik van een prosociale strategie zal dit het kind aanmoedigen om dit te herhalen (Nesdale & Lambert, 2007). Dit geldt echter ook omgekeerd: kinderen die negatieve reacties ontvangen zullen eerder een noncontroller rol op zich nemen in nieuwe situaties (Hawley et al., 2007). Deze afwijzingen in sociale situaties hebben een negatieve invloed op het zelfvertrouwen, zoals blijkt uit onderzoek van Bierman (2004) waarbij het zelfwaargenomen zelfvertrouwen bij kinderen werd gemeten.

Verder blijkt dat kinderen van de noncontrollergroep de kinderen zijn die 'genegeerd' (weinig genomineerd op zowel de aardig- als onaardig-vraag) of 'verworpen' worden door de leeftijdsgenoten (vaker als onaardig beschouwd door de klasgenoten). Dit is getest door gebruik van ratingtests. Dit indiceert dat deze kinderen laag scoren op sociometrische populariteit (Hawley, 2007). Uit onderzoek blijkt dat buitensluiting kan leiden tot sterke daling in het zelfvertrouwen (Williams, 2007). Daarnaast blijkt dat bij kinderen die het gevoel hebben dat ze over het hoofd gezien worden eenzelfde soort daling in het zelfvertrouwen kan worden waargenomen (Wittenbaum, Shulman, & Braz, 2010). Kinderen die vergeten worden door klasgenoten hebben een lager zelfbeeld, omdat ze door deze ervaringen van buitensluiting gaan geloven dat ze er niet toe doen

(Watson & Nesdale, 2012). Dit heeft negatieve gevolgen voor de rest van het leven (King & Geise, 2011). Voor de controller typen van Hawley blijkt dat de kinderen in de noncontrollergroep het meest worden genegeerd door klasgenoten, dus waarschijnlijk scoort deze groep ook het laagst op zelfbeeld. Deze assumptie wordt bevestigd in Hawley (2003). Dit gaat echter niet op voor coërcieve controllers. Deze kinderen zijn doorgaans niet geliefd bij *peers* maar zijn wel dominant. Bij deze groep heeft de mate van geliefdheid minder invloed op het zelfwaargenomen zelfvertrouwen. Een verklaring hiervoor kan zijn dat deze kinderen hun zelfvertrouwen halen uit hun dominante positie.

Het doel van het onderzoek is het uitvoeren van een strenge toetsing van Hawley's RCT met een Nederlandse steekproef van jonge adolescenten. Strenge toetsing houdt in dat er gekeken wordt naar de intenties van het gedrag en niet naar wat het gedrag uiteindelijk bereikt (Olthof, 2011). De vijf *resource control*-groepen volgens Hawley, de bistrategische-, de prosociale-, de coërcieve-, de noncontrollergroep en de restgroep, werden vergeleken op basis van de volgende variabelen: *resource control*, *perceived popularity*, sociale acceptatie door klasgenoten en zelfwaargenomen sociale acceptatie. Op basis van de hierboven besproken RCT en de onderzoeksresultaten van Hawley zijn de volgende hypothesen opgesteld:

Qua *resource control* is de verwachting dat de bistrategische controllers het hoogste scores, gevolgd door de prosociale controllers en de coërcieve controllers. Hierna volgen de typicals. De noncontroller groep zal volgens verwachting het laagst scores. Op de variabele *perceived popularity* is de verwachting dat de bistrategische controllers het hoogste scores, gevolgd door de prosociale-, en coërcieve controllers. Hierna volgen de typicals. De noncontroller groep zal volgens verwachting het laagst scores. Op de variabele sociale acceptatie is de verwachting dat de prosociale controllers het hoogste scores, gevolgd door de bistrategische-, en de coërcieve controllers. Hierna volgen de typicals. De noncontroller groep zal volgens verwachting het laagst scores. Op de variabele zelfwaargenomen zelfvertrouwen is de verwachting dat de prosociale controllers het hoogst scores gevolgd door de bistrategische-, en coërcieve controllers. Hierna volgen de typicals. De noncontroller groep zal volgens verwachting het laagst scores.

Methode

Participanten

Voor dit onderzoek zijn de data gebruikt van de tweede 'wave' van het Dutch Consortium on Bullying (DCOB) project (Olthof et al., 2011). De participanten die hebben meegewerkt aan dit onderzoek zijn afkomstig uit 114 brugklassen van 27 scholen uit het regulier middelbaar onderwijs. De scholen waar de afnames hebben plaatsgevonden bevinden zich in heel Nederland. Gegevens over de culturele

achtergrond van de leerlingen zijn niet opgenomen in het databestand. Eerdere publicaties over kinderen in de groepen zes tot acht van de basisschool van dit longitudinale onderzoek vermelden dat 83% van de kinderen Nederlandse ouders had. De overigen hadden minstens één ouder geboren in Turkije, Marokko, Suriname of een Europees land anders dan Nederland (Olthof et al., 2011). We nemen aan dat de culturele achtergrond gelijk blijft voor brugklassers.

Er is toestemming gevraagd voor deelname aan de desbetreffende scholen. Bij deelname van de scholen kregen ouders informatie over het onderzoek en werd ouders de mogelijkheid geboden om bezwaar te maken tegen deelname van hun kind. Dit betekende dat zij de deelname van hun kind aan het onderzoek konden weigeren. Verder konden de leerlingen deelname aan het onderzoek weigeren. Aan het begin van het onderzoek bestond de steekproef uit 2716 brugklassers, waarvan er 2413 (88.8%) hebben deelgenomen aan dit onderzoek. De overige adolescenten waren op de dag van het onderzoek afwezig ($n=247$; 9.1%), of hun ouders hadden voorafgaand aan het onderzoek schriftelijk bezwaar gemaakt tegen de deelname van hun kind aan de studie ($n=56$; 2.1%).

Van de deelnemende leerlingen ($N=2413$) was 49.1% ($n=1184$) man en 50.9% ($n=1229$) vrouw. De gemiddelde leeftijd in jaren was 13,28 ($SD=7.12$ maanden).

Instrumenten

Resource control strategieën Zoals eerder besproken, onderscheidt de RCT twee groepen strategieën die geassocieerd worden met bronverwerving: De coërcieve strategieën en de prosociale strategieën (Hawley, 2008). Om strategiegebruik van bronverwerving te meten is er gebruik gemaakt van *peernominaties* en zelfrapportagelijsten. De items van *peernominaties* als de zelfrapportagelijsten zijn identiek. De *peerversie* is echter meer gericht op het nomineren van klasgenoten, terwijl de zelfrapportagelijst de nadruk legt op het beoordelen van iemands eigen gedrag op een vijfpuntschaal van nul (nooit of bijna nooit) tot vier (erg vaak). De gebruikte vragen zijn gebaseerd op eerder afgenomen vragenlijsten en *peernominaties* van Hawley en in het Nederlands vertaald door een beëdigde tolk-vertaler (Olthof et al., 2011).

Olthof en collega's (2011) hebben de formulering van Hawley (2003) aangepast opdat kinderen klasgenoten gaan nomineren op strategiegedrag in plaats van de mate van dominantie die volgt vanuit het gedrag. Een voorbeeld is: "Wie in de klas probeert zijn zin te krijgen door bezig te zijn?" De aanpassing van Olthof en collega's (2011) is geldig voor de items van zowel sociaal als coërcief strategiegebruik.

Coërcief strategiegebruik Op basis van zes items is coërcief strategiegebruik via *peernominaties* gemeten. Voorbeelden van deze items zijn: "Welke kinderen uit de klas proberen hun zin te krijgen door anderen te laten doen wat zij hebben bedacht?" en

“Welke kinderen in de klas proberen anderen zover te krijgen dat ze doen wat zij zeggen, ook als die anderen daar eigenlijk geen zin in hebben?”.

Voor elk van deze items zijn de scores berekend door het aantal ontvangen nominaties van een kind te delen door het aantal klasgenoten dat nomineerde. Het gemiddelde van deze proportiescores werd gebruikt als maatstaf bij het meten van coërcief strategiegebruik. Hoe hoger de scores hoe meer gebruik werd gemaakt van coërcief strategiegebruik. De interne consistentie van de *peerrapportages* was zeer goed (Cronbach's $\alpha = .94$).

Prosociaal strategiegebruik Op basis van vijf items is prosociaal strategiegebruik gemeten aan de hand van peerratings. Voorbeelden van deze items zijn: “Hoe vaak beloof jij iets te doen om in ruil daarvoor iets terug te krijgen wat je zelf graag wilt? Je belooft dan bijvoorbeeld om iets te delen of om iets om de beurt te doen?” en “Hoe vaak doe jij heel aardig om te krijgen wat je zelf wilt?”. Antwoordcategorieën liepen van nul (bijna nooit) tot vier (heel vaak). Net als in de studie van Olthof en collega's (2011) is gekozen voor vijf items in plaats van zes, omdat de interne consistentie lager werd door één item. Dit komt doordat deze vraag “Hoe vaak bedenk jij dingen die anderen leuk vinden en waar anderen aan mee willen doen?” anders geïnterpreteerd kon worden door deelnemers. Dit komt omdat dit item meer slaat op het verwerven van een sociale positie dan het strategiegebruik. Na verwijderen van dit item steeg de Cronbach's alfa van .75 naar een Cronbach's alfa van .83. Daarom is besloten om dit item te verwijderen.

Indeling in resource control typen Om een indeling te maken in de *resource control* groepen van Hawley is gebruik gemaakt van percentielscores (Hawley, 2003; Olthof et al., 2011). Een kind valt in de prosociale groep als hij een percentielscore bij de hoogste 33% heeft voor prosociaal strategiegebruik en een percentielscore onder de 66% heeft voor coërcief strategiegebruik. Een kind valt onder de coërcieve groep als hij een percentielscore behaalt in de hoogste 33% op coërcief strategiegebruik en een percentielscore onder de 66% behaalt op prosociaal strategiegebruik. Een kind valt in de bistrategische groep als op zowel prosociale strategie als coërcief strategiegebruik een percentielscore is behaald in de hoogste 33%. De noncontrollers halen in beide strategieën een percentielscore in de laagste 33%. Als laatste behalen de kinderen in de typicals groep een percentielscore tussen de 33% en 66% op zowel prosociaal als coërcief strategiegebruik.

De indeling in de *resource control* groepen van Hawley is te zien in tabel 1. Er kan gesteld worden dat de meeste kinderen behoren tot de typicals en de noncontrollers. Daarna volgen de bistrategische, prosociale en coërcieve groepen. Een kleiner aantal volgt dus één specifieke strategie.

Tabel 1

Indeling in Hawley Groepen

Hawley groepen	Aantal
Noncontrollers	590
Typicals	743
Coërcieve controllers	250
Prosociale controllers	252
Bistrategische controllers	533

Resource control Aan de hand van zes items verkregen via *peerrapportages* en zelfrapportages werd de *resource control* gemeten (Olthof et al., 2011).

De *peerrapportage* bevat items als: "Wie krijgt de leukste spullen of de beste plaatsen (als er wat te doen is)?" en "Wie staat er in een groep kinderen in het middelpunt van de belangstelling?". Eerst zijn de proportiescores berekend voor elk item. Vervolgens zijn de gemiddelden van de zes proportiescores berekend. De gemiddelde uitkomst is de *resource control* gemeten door *peers*. De interne consistentie van de *peerrapportages* was zeer goed (Cronbach's $\alpha = .87$).

Met de zelfrapportages is *resource control* gemeten aan de hand van een vijfpuntschaal lopend van nul (nooit of bijna nooit) tot vier (erg vaak). De vragen van de zelfrapportages zijn aangepast zodat scores aangegeven kunnen worden op een vijfpuntschaal. Een score van nul betekent een lage *resource control* en een score van vier betekent een hoge *resource control*. De interne consistentie van de zelfrapportage op *resource control* is zeer goed (Cronbach's $\alpha = .83$).

Perceived popularity Aan de hand van nominaties van de participanten over hun klasgenoten op twee vragen wordt PP gemeten. De vragen luiden als volgt: "Soms heb je kinderen in een klas die heel populair zijn, terwijl andere kinderen juist niet populair zijn. Welke kinderen in jouw klas zijn populair?" en "Welke kinderen zijn juist niet populair?" (Cillessen & Mayeux, 2004).

Om de scores van PP te kunnen interpreteren worden de nominaties omgezet in standaardscores. Vervolgens is de score op PP bepaald door het verschil tussen het aantal gestandaardiseerde populaire nominaties af te trekken van het aantal gestandaardiseerde niet-populaire nominaties die een participant ontving. Ook dit verschil werd gestandaardiseerd (Cillessen & Mayeux, 2004). Alle standaardscores zijn berekend binnen de klas. De gemiddelde score op PP is hierdoor 0 met een standaarddeviatie van 1.

Sociale acceptatie beoordeeld door peers Zoals eerder besproken verwijst sociale acceptatie naar de mate van geliefdheid of het aardig gevonden worden door *peers*. De

sociale acceptatie is gemeten aan de hand van ratings. Bij ratings geeft een kind een score aan alle klasgenoten, hierdoor kan gemakkelijk een gemiddelde worden berekend. Het voordeel van ratings over nominaties is dat elk kind beoordeeld wordt door een klasgenoot. Zo voorkom je dat sommige kinderen niet genoemd worden door klasgenoten (Maassen, Akkermans, & Van der Linde, 1996). De ratings worden gedaan aan de hand van een blokkenschaal. Aan de hand van de blokkenschaal kan aangegeven worden hoe aardig of vervelend iemand gevonden wordt. De blokkenschaal loopt van min drie tot plus drie waarbij min drie staat voor heel erg vervelend, min twee staat voor erg vervelend, min één staat voor gewoon vervelend, nul staat voor niet vervelend en ook niet aardig, één staat voor gewoon aardig, twee staat voor erg aardig en drie staat voor heel erg aardig. De gemiddelden van deze ontvangen scores werden gebruikt als maatstaf voor sociale acceptatie.

Zelfwaargenomen sociale acceptatie Een deel van de Competentie Belevings Schaal voor Adolescenten (CBSA) was deel van de vragenlijst die de brugklasleerlingen moesten invullen (Treffers, Goedhardt, & Veerman, 2002). De CBSA meet competentiebeleving op verschillende domeinen. Een voorbeeld van een vraag op het domein Sociale Acceptatie is de zin: "Sommige jongeren worden door weinig mensen aardig gevonden en andere jongeren worden door veel mensen aardig gevonden". "Ik behoor (..) tot die groep." De antwoordmogelijkheden waren: helemaal niet (1), een beetje (2), grotendeels (3) of helemaal wel (4). Twee items moesten worden gehercodeerd, zodat een hogere score op alle items stond voor meer competentiebeleving. De interne consistentie van de schalen, uitgedrukt in Cronbach's alfa, is redelijk. In dit databestand was de Cronbach's alfa .63. In de Nederlandse onderzoeksgroep werden voor bijna alle schalen een Cronbach's alfa van rond de .80 gevonden (CBSA, 2002). De COTAN beoordeelt de CBSA op de punten normen, begripsvaliditeit, kwaliteit van testmateriaal en handleiding en uitgangspunten bij testconstructie met goed. De betrouwbaarheid is voldoende, maar de criteriumvaliditeit is onvoldoende (Evers, 2007).

Procedure

De concepten die in dit onderzoek gebruikt werden zijn op dezelfde wijze geoperationaliseerd als in het onderzoek van Olthof en collega's (2011). De procedure was echter anders. De zelfrapportagevragenlijsten in het onderzoek van Olthof en collega's (2011) werden klassikaal met pen en papier afgenomen. *Peerrapportages* werden via individuele interviews gevraagd. Daarnaast beoordeelden leerkrachten de mate van *resource control* van ieder kind door een vragenlijst in te vullen. Er konden geen leerkrachtoordelen over *resource control* worden verzameld. Vanwege het grote

aantal deelnemers en hun toegenomen cognitieve capaciteiten is in dit onderzoek voor de zelfrapportages en *peerrapportages* een internetvragenlijst gebruikt.

De internetvragenlijst werd afgenomen tijdens schooluren in speciale computerlokalen onder toezicht van getrainde onderzoeksassistenten. Leerlingen ontvingen persoonlijke wachtwoorden waarmee ze konden inloggen op de vragenlijst. De data zijn aan het einde van het schooljaar (maart-april) verzameld omdat er vanuit is gegaan dat op dat moment van het jaar de nieuwe *peergroepen* en sociale structuur in de klas stabiel waren (Reijntjes et al., in press. Als kinderen sneller klaar waren konden ze een computerspelletje op het eind van de online-vragenlijst spelen. De leerkracht hoefde niet mee te werken, maar dit mocht wel. De leerkracht kon echter niet de antwoorden van de kinderen inzien.

Resultaten

MANOVA

Via een Multivariate variantieanalyse (MANOVA) werd gekeken of er een verschil bestaat tussen de vijf Hawley groepen (d.w.z. *resource control* groepen) op de volgende afhankelijke variabelen: *resource control*, *perceived popularity* en waargenomen sociale acceptatie. De afhankelijke variabele sociale acceptatie gemeten door *peers* is hierin niet opgenomen aangezien er veel *missings* waren. Deze variabele werd apart geanalyseerd via een ANOVA.

Aangezien Levene's test significant was ($p < .001$) voor alle gevallen, is er gekeken naar de Games-Howell post-hoc analyse. Deze post-hoc analyse houdt rekening met heterogeniteit van varianties en ongelijke groepsgrootten. Daarnaast houdt de Games-Howell procedure rekening met alfa-inflatie. Het is niet zeker of aan de voorwaarde onafhankelijkheid is voldaan aangezien er sprake is van geneste data¹. Om de normale verdeling te waarborgen is de variabele *resource control* gemeten door *peers* genormaliseerd via de Rankit methode. De normalisatie is uitgevoerd per klas om intervieweffecten te ondervangen. Na de normalisatie was de variabele *resource control* voldoende normaal verdeeld om te gebruiken. Bij de analyses werd een significantieniveau aangehouden van 5% ($\alpha = .05$).

Uit de MANOVA bleek een significant multivariaat hoofdeffect van de Hawley groepen op de afhankelijke variabelen (Wilks' Lambda = .05, $F(16, 2368) = 74.42$, $p < .05$). De effectgrootte in termen van partiële eta² (η^2p) werd gebruikt om de grootte van het verschil tussen de Hawley groepen aan te duiden. Bij deze analyse bleek de

¹ De geneste data moet met een multilevel-analyse gecontroleerd worden op onafhankelijkheid om de intraclass correlaties te berekenen. Dit is in dit onderzoek niet gedaan en wordt in de discussie verder toegelicht.

effectgrootte $\eta^2p = .11$. Dit kan worden geïnterpreteerd als een medium effect (Cohen, 1988).

In tabel 2 zijn de gemiddelden en de standaarddeviaties te zien van de vijf Hawley groepen op de afhankelijke variabelen.

Tabel 2

Gemiddelde Scores en Standaarddeviatie op de Afhankelijke Variabelen per Hawley Groep (N=2413)

Hawley groepen	RCpeer	RCzelf	PP	WSA
Noncontrollers	-.51(.03)	2.50(.03)	-.38(.04)	2.03(.02)
Typicals	-.21(.03)	2.57(.03)	-.22(.03)	2.09(.02)
Coërcieve controllers	.46(.05)	2.74(.05)	.34(.06)	2.20(.03)
Prosociale controllers	-.06(.05)	2.56(.05)	.01(.06)	2.13(.03)
Bistrategische controllers	.78(.03)	2.83(.03)	.55(.04)	2.24(.02)

Noot : RCpeer : Resource control peerrapportage, RCzelf : Resource control zelfrapportage, PP : perceived popularity, WSA : zelfwaargenomen sociale acceptatie.

Resource Control

De Hawley groepen verschilden significant van elkaar op de variabele *resource control* (alle p 's $< .05$). Het univariate resultaat op de variabele *resource control* gemeten door *peerrapportage* was $F(4, 2363) = 11.91, p < .05, \eta^2p = .29$. Uit de post-hoc analyse bleek dat de noncontrollers significant lager scoren dan de typicals, de coërcieve groep, de prosociale groep en de bistrategische groep. De typicals scoren significant hoger dan de noncontrollers en scoren significant lager dan de coërcieve groep en de bistrategische groep. Er is geen significant verschil gevonden tussen de typicals en de prosociale groep. De coërcieve groep scoort significant hoger dan de noncontrollers, de typicals en de prosociale groep en scoort significant lager dan de bistrategische groep. De prosociale groep scoort significant hoger dan de noncontrollers en scoort significant lager dan de coërcieve groep en de bistrategische groep. Er is geen significant verschil gevonden tussen de prosociale groep en de typicals. De bistrategische groep scoort significant hoger dan de noncontrollers, de typicals, de coërcieve groep en de prosociale groep.

Het univariate resultaat op de variabele *resource control* gemeten met zelfrapportage was $F(4, 2363) = 9.13, p < .05, \eta^2p = .03$. Uit de post-hoc analyse bleek dat de noncontrollers significant lager scoorden dan de typicals, de coërcieve groep, de prosociale groep en de bistrategische groep ($p < .05$). Gebleken is dat de typicals significant lager scoorden dan de coërcieve groep en de bistrategische groep. De typicals scoorden echter hoger dan de noncontrollers ($p < .05$). Er was geen significant verschil gevonden tussen de typicals en de prosociale groep. De coërcieve groep scoorde

significant hoger dan de noncontrollers, de typicals en de prosociale groep ($p < .05$). De coërcieve groep scoorde echter significant lager dan de bistrategische groep ($p < .05$). De prosociale groep scoorde significant hoger dan de noncontrollers en significant lager dan de coërcieve groep en bistrategische groep ($p < .05$). Er was echter geen significant verschil tussen de prosociale groep en de typicals. De bistrategische groep scoorde in vergelijking met alle groepen significant hoger (alle p 's $< .05$).

Zelfwaargenomen sociale acceptatie

Het univariate resultaat op de variabele zelfwaargenomen sociale acceptatie was $F(4, 2363) = 10.72$, $p < .05$, $\eta^2 p = .02$. Uit de post-hoc analyse is gebleken dat de noncontrollers significant lager scoorden dan de coërcieve groep en de bistrategische groep ($p < .05$). Het univariate resultaat was $F(4, 2363) = 11.91$, $p < .05$, $\eta^2 p = 0.29$. Dit kan geïnterpreteerd worden als een groot effect (Cohen, 1988). Uit de post-hoc analyse bleek dat de bistrategische groep significant hoger verschilde, echter niet significant van de typicals en de prosociale groep. De typicals scoorden significant lager dan de coërcieve groep en de bistrategische groep ($p < .05$). De typicals verschilden echter niet significant van de noncontrollers en de prosociale groep. De coërcieve groep scoorde significant hoger dan de noncontrollers en de typicals ($p < .05$). Er was echter geen significant verschil tussen de coërcieve groep en de prosociale groep gevonden. Daarnaast was er geen verschil tussen de coërcieve groep en de bistrategische groep. De prosociale groep scoorde significant lager dan de bistrategische groep ($p < .05$). Er was geen significant verschil gevonden tussen de prosociale groep en de noncontrollers en de prosociale groep en de typicals. Ook was er geen verschil tussen de prosociale groep en de coërcieve groep.

De bistrategische groep scoorde significant hoger dan de noncontrollers, de typicals en de prosociale groep ($p < .05$). Er was echter geen significant verschil tussen de bistrategische groep en de coërcieve groep.

Perceived popularity

Het univariate resultaat op de variabele zelfwaargenomen sociale acceptatie was $F(4, 2363) = 12.15$, $p < .05$, $\eta^2 p = .14$. Dit kan geïnterpreteerd worden als een groot effect (Cohen, 1988). Uit de post-hoc analyse bleek dat de bistrategische groep significant hoger scoort dan de noncontrollers, typicals en de prosociale groep ($p < .05$). Er was geen significant verschil tussen de bistrategische en coërcieve groep ($p < .05$). De prosociale groep scoorde significant hoger dan de noncontrollers en de typicals ($p < .05$). De prosociale groep scoorde significant lager dan de coërcieve groep en de bistrategische groep. De coërcieve groep scoorde significant hoger dan de noncontrollers, typicals en prosociale groep ($p < .05$). Er was geen significant verschil

tussen de coërcieve en de bistrategische groep. De typicals scoorden significant lager dan de coërcieve groep, de prosociale groep en de bistrategische groep ($p < .05$). De typicals scoorden significant hoger dan de noncontrollers ($p < .05$). De noncontrollers scoorden significant lager dan de typicals, coërcieve groep, de prosociale groep en de bistrategische groep ($p < .05$).

ANOVA

Sociale acceptatie beoordeeld door peers

Om de verschillen tussen Hawley groepen te meten voor de variabele sociale acceptatie beoordeeld door *peers* is gebruik gemaakt van een univariate variantieanalyse (ANOVA). De reden hiervoor was dat er veel missings waren in het bestand (N=2231). Allereerst is weer nagegaan of aan de assumpties van ANOVA is voldaan. Aangezien Levene's test significant was ($p < .001$) voor alle gevallen, is er gekeken naar de Games-Howell post-hoc analyse. Deze post-hoc analyse houdt rekening met heterogeniteit van varianties en ongelijke groepsgrootten. Daarnaast houdt de Games-Howell procedure rekening met alfa-inflatie. In tabel 3 is een overzicht van de gemiddelden en standaarddeviaties van de Hawley groepen op sociale acceptatie beoordeeld door *peers* te vinden.

Tabel 3

Gemiddelden en Standaarddeviaties op de Variabele Sociale Acceptatie van de Hawley Groepen (N=2231)

Hawley groepen	Sociale acceptatie
Noncontrollers	4.89 (.56)
Typicals	4.80 (.63)
Coërcieve controllers	4.57 (.71)
Prosociale controllers	4.85 (.59)
Bistrategische controllers	4.34 (.70)

Het univariate resultaat was $F(4, 2226) = 22.39, p < .05, \eta^2 p = .10$. Dit kan geïnterpreteerd worden als een medium effect (Cohen, 1988). Uit de post-hoc analyse is gebleken dat de bistrategische groep significant lager scoort dan de noncontrollers, de typicals, de coërcieve groep en de prosociale groep (alle p 's $< .05$). De prosociale groep scoorde significant hoger dan de coërcieve groep en de bistrategische groep ($p < .05$). Er was geen significant verschil tussen de prosociale groep en de noncontrollers en de typicals. De coërcieve groep scoorde significant lager dan de noncontrollers, de typicals en de prosociale groep ($p < .05$). De coërcieve groep scoorde significant hoger dan de bistrategische groep ($p < .05$). De typicals scoorden significant hoger dan de coërcieve

groep en de bistrategische groep ($p < .05$). Er was geen significant verschil tussen de typicals en de noncontrollers en de prosociale groep. De noncontrollers scoorden significant hoger dan de bistrategische groep en de coërcieve groep ($p < .05$). Er was geen significant verschil tussen de noncontrollers en de typicals en de prosociale groep.

Tabel 4

Gemiddelden en Standaarddeviaties van Alle Gemeten Variabele (N=2231)

Hawley groepen	Gemeten afhankelijke variabelen				
	RCpeer	RCzelf	PP	WSA	SA
Noncontrollers	-.51(.03)	2.50(.03)	-.38(.04)a	2.03(.02)	4.89 (.56)a
Typicals	-.21(.03)a	2.57(.03)a	-.22(.03)a	2.09(.02)	4.80 (.63)a
Coërcieve	.46(.05)	2.74(.05)	.34(.06)bc	2.20(.03)a	4.57 (.71)
Prosociale	-.06(.05)a	2.56(.05)a	.01(.06)ac	2.13(.03)	4.85 (.59)a
Bistrategische	.78(.03)	2.83(.03)	.55(.04)b	2.24(.02)a	4.34 (.70)

Noot: Als de superscripts van de gemiddelden hetzelfde zijn is er geen significant verschil gevonden tussen de toebehorende groepen.

Discussie

Resource control en perceived popularity

Gebaseerd op Hawley's theorie is verwacht dat op de variabelen *resource control* en *perceived popularity* de bistrategische groep het hoogste scores, gevolgd door de prosociale groep en de coërcieve groep. Hierna volgen de typicals. De noncontrollers zullen volgens verwachting het laagst scores. De data over zelfrapportage en peerrapportage bevestigen deze verwachtingen. Kinderen die een bistrategische strategie en een coërcieve strategie gebruiken scoren het hoogst op *resource control* en *perceived popularity*. De aanname dat de prosociale groep hoger score dan de coërcieve groep wordt niet bevestigd door de data.

Sociale acceptatie

Op de variabele sociale acceptatie is de verwachting dat de prosociale groep het hoogste scores, gevolgd door de bistrategische en de coërcieve groep. Hierna volgen de typicals. De noncontrollers zullen volgens verwachting het laagst scores. De noncontrollers hebben samen met de prosociale groep en de typicals echter de hoogste score op sociale acceptatie. De coërcieve en bistrategische groep hebben de laagste score op sociale acceptatie. Dit komt niet overeen met de opgestelde hypothese.

Zelfwaargenomen zelfvertrouwen

Op de variabele zelfwaargenomen zelfvertrouwen is de verwachting dat de prosociale controllers het hoogst scoren gevolgd door de bistrategische,- en coërcieve controllers. Hierna volgen de typicals. De noncontrollers zullen volgens verwachting het laagst scoren. Deze resultaten komen echter niet overeen met de verwachte uitkomst. De bistrategische groep en de coërcieve groep hebben de hoogste score op zelfwaargenomen sociale acceptatie, hierna volgen de prosociale groep, de typicals en non-controllers. Dit komt niet overeen met de theorie van Hawley (1999).

Consequenties voor de resource control theorie

Bij dit onderzoek scoort de prosociale groep minder goed op de variabele *resource control* door de strengere toetsing die hier gehanteerd werd. De strenge toetsing houdt in dat er in dit onderzoek werd gemeten welke dominantiestrategieën door kinderen gehanteerd werden en niet de resultaten die ermee werden geboekt. In Hawley's theorie (1999) is dit niet gedaan, waardoor in haar onderzoek de prosociale groep hoger scoorden. Door de strenge toetsing in dit onderzoek is dit niet het geval. Dit komt meer overeen met de uitkomsten van het onderzoek van Olthof en collega's (2011), waarin gebruik is gemaakt van de strengere toetsing van Hawley's theorie.

Krachten, limitaties en implicaties voor toekomstig onderzoek

Een sterke kant van dit onderzoek is dat er gebruik is gemaakt van een groot databestand. Dit betekent dat de resultaten meer valide zijn dan bij een klein databestand, hierdoor is de generaliseerbaarheid van de resultaten naar de gehele populatie beter. Verder is er in dit onderzoek kritisch gekeken naar het onderzoek van Hawley (1999). Dit is gedaan door middel van een strenge toetsing zoals in Olthof en collega's (2011) is beschreven. Een ander sterk punt van dit onderzoek is dat er bij de variabele *resource control* zowel van *peer* als zelfrapportages gebruik is gemaakt. Dit geeft resultaten van meerdere informanten en zo een completer beeld vanuit meerdere perspectieven.

Een limitatie van dit onderzoek is dat de assumptie onafhankelijkheid niet te berekenen valt. Dit komt doordat er gebruik is gemaakt van geneste data. Om onafhankelijkheid te berekenen moet er gebruik gemaakt worden van een multilevel-analyse. Dit was voor dit onderzoek niet uitvoerbaar. Een andere limitatie is dat het niet zeker is of de vragenlijsten compleet eerlijk zijn ingevuld en niet met sociale wenselijkheid. De klassikale vragenlijsten zijn afgenomen in kleine lokaaltjes waardoor leerlingen gemakkelijk bij elkaar konden kijken of overleggen. Ondanks goede surveillantie van de docenten en interviewers is niet geheel zeker dat er geen sprake is geweest van sociale wenselijkheid of sociale druk onder de participanten bij het invullen van de vragenlijsten. Daarnaast is er kans op interviewer interactie-effecten. De ene

interviewer kan beter zijn in het interviewen dan een andere en daardoor meer resultaten verkrijgen. Een laatste limitatie van dit onderzoek is dat de scholen niet random zijn gekozen. Er is gebruik gemaakt van het netwerk van de onderzoekers. Dit kan de resultaten minder generaliseerbaar hebben gemaakt. De kans bestaat dat er misschien meer scholen hebben meegedaan die al met een pestprotocol werken en baat hebben bij de uitslag van het onderzoek of dat er voornamelijk scholen wilden participeren waarop weinig gepest wordt.

Aanbevelingen voor verder onderzoek

Voor verder onderzoek is het aan te bevelen om specifiek onderzoek te doen naar verschillen tussen seksen en interactie-effecten tussen seksen. Het is waarschijnlijk dat er verschillen zijn te vinden tussen jongens en meisjes wat betreft indeling in resource control groepen. Daarnaast is het waarschijnlijk dat er verschillen zijn in interacties tussen de seksegroepen en in interacties binnen de seksegroepen. Verder is het aan te bevelen om longitudinaal onderzoek te doen naar de resource control groepen. Zoals een jaarlijks follow-up onderzoek vanaf groep twee tot aan de brugklas.

Het huidige onderzoek heeft als wetenschappelijk belang dat het de uitkomsten van Olthof en collega's (2011) bevestigt en daarom zullen de herhaalde resultaten meer generaliseerbaar zijn. De resultaten kunnen mogelijk bijdragen aan meer inzicht in dominantiestrategieën bij brugklassers in Nederland. Het maatschappelijk belang van dit onderzoek is dat deze resultaten handvatten kunnen bieden voor het kiezen van een interventie voor een kind. Inzicht in de dominantiestrategie van een kind kan helpen bij het ondervangen en behandelen van gedragsproblemen. Daarnaast kan gekeken worden of sommige controllergroepen een risico hebben op het ontwikkelen van allerlei problematiek. Interventies zouden hierop kunnen inspelen.

Referentielijst

- Barkow, J. H. (1975). Prestige and culture: A biosocial interpretation. *Current Anthropology*, 16, 569-571. doi: 10.1086/201619
- Bierman, K. L. (2004). *Peer rejection: Developmental processes and intervention strategies*. New York: Guilford.
- Causey, D. L., & Dubow, E. F. (1992). Development of a self-report coping measure for elementary school children. *Journal of Clinical Child Psychology*, 21, 47-59. doi: 10.1207/s15374424jccp2101_8
- Chung, T. Y., & Asher, S. R. (1996). Children's goals and strategies in peer conflict situations. *Merrill-Palmer Quarterly*, 42, 125-147. doi: 10.1037/0012-1649.35.1.69
- Cillessen A. H. N., & Mayeux, L. (2004). From censure to reinforcement: Developmental changes in the association between aggression and social status. *Child Development*, 75, 147-163. doi: 10.1111/j.1467-8624.2004.00660.x
- Cohen, J. (1988). *Statistical Power Analysis for the Behavioral Sciences*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Association Incorporated.
- Coie, J. D., & Cillessen, A. H. (1993). Peer rejection: Origins and effects on children's development. *Current Directions in Psychological Science*, 2, 89-92. doi: 10.1111/1467-8721.ep10770946
- De Bruyn, E. H., Cillessen, A. H. N., & Wissink, I. B. (2010). Associations of peer acceptance and perceived popularity with bullying and victimization in early adolescence. *Journal of Early Adolescence*, 40, 543-566, doi:10.1177/0272431609340517
- Hawley P. H., Little, T. D., & Card, N. A. (2008). The myth of the alpha male: A new look at dominance-related beliefs and behaviors among adolescent males and females. *International Journal of Behavioral Development*, 32, 76-88. doi:10.1177/0165025407084054
- Hawley, P. H. (1999). The ontogenesis of social dominance: A strategy-based evolutionary perspective. *Developmental Review*, 19, 97-132. doi:10.1006/drev.1998.0470
- Hawley, P. H. (2003). Prosocial and coercive configurations of resource control in early adolescence: A case for the well adapted Machiavellian. *Merrill-Palmer Quarterly*, 49, 279-309. doi: 10.1353/mpq.2003.0013
- Hawley, P. H., Little, T. D., & Pasupathi, M. (2002). Winning friends and influencing peers: Strategies of peer influence in late childhood. *International Journal of Behavioral Development*, 26, 466-474. doi: 10.1080/01650250143000427
- Hawley, P. H., Little, T. D., & Rodkin, P. C. (2007). *Aggression and adaptation. The bright side to bad behavior*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates Publishers.

- King, L. A., & Geise A. C. (2011). Being Forgotten: Implications for the experience of meaning in life. *The Journal of Social Psychology, 151*, 696-709. doi: 10.1080/00224545.2010.522620
- LaFontana, K. M., & Cillessen, A. H. N. (1999). Children's interpersonal perceptions as a function of sociometric and peer-perceived popularity. *Journal of Genetic Psychology, 160*, 225-242.
- LaFontana, K. M., & Cillessen, A. H. N. (2009). Developmental changes in the priority of perceived status in childhood and adolescence. *Social Development, 19*, 132-147. doi: 10.1111/j.1467-9507.2008.00522.x
- Leary, M. R., Phillips, M., & Cottrell, C. A. (2001). Deconfounding the effects of dominance and social acceptance on self-esteem. *Journal of Personality and Social Psychology, 82*, 898-909. doi: 10.1027//0022-3514.81.5.898
- Lease, A. M., Musgrove, K. T., & Axelrod, J. L. (2002). Dimensions of social status in preadolescent peer groups: Likability, perceived popularity and social dominance. *Social Development, 11*, 508-533. doi:10.1111/1467-9507.00213
- Luthar, S. S., & McMahon, T. J. (1996). Peer reputation among innercity adolescents: Structure and correlates. *Journal of Research on Adolescence, 6*, 581-603.
- Newcomb, A. F., Bukowski, W. M., & Pattee, L. (1993). Children's peer relations: A meta-analytic review of popular, rejected, neglected, controversial and average sociometric status. *Psychological Bulletin, 113*, 99-128. doi: 10.1037/0033-2909.113.1.99
- Olthof, T., Goossens F. A., Vermande, M. M., Aleva, E. A., & Van der Meulen, M. (2011). Bullying as strategic behavior: Relations with desired and acquired dominance in the peer group. *Journal of School Psychology, 49*, 339-359. doi:10.1016/j.jsp.2011.03.003
- Pellegrini, A. D., & Bartini, M. (2001). Dominance in early adolescent boys: Affiliative and aggressive dimensions and possible functions. *Merrill-Palmer Quarterly, 47*, 142-163.
- Prinstein, M. J., & Cillessen, A. H. N. (2003). Forms and functions of adolescent peer aggression associated with high levels of peer status. *Merrill-Palmer Quarterly, 49*, 310-342.
- Reijntjes, A., Vermande, M., Goossens, F. A., Olthof, T., Van de Schoot, R., Aleva, L., & Van der Meulen, M. (in press). Developmental trajectories of bullying and social dominance in youth. *Child Abuse and Neglect*. Verkregen van: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0145213412002645>
- Rose, A. J., Swenson, L. P., & Waller, E. M. (2004). Overt and relational aggression and perceived popularity: Developmental differences in concurrent and prospective relations. *Developmental Psychology, 40*, 378-387. doi:10.1037/00121649.40.3.378

- Vaillancourt, T., & Hymel, S. (2006). Aggression and social status: The moderating roles of sex and peer-valued characteristics. *Aggressive Behavior, 32*, 396-408. doi: 10.1002/ab.20138
- Vaillancourt, T., Hymel, S., & McDougall, P. (2003). Bullying is power. *Journal of Applied School Psychology, 19*, 157-176. doi: 10.1300/5808.18
- Watson, J., & Nesdale, D. (2012). Rejection sensitivity, social withdrawal, and loneliness in young adults. *Journal of Applied Social Psychology, 42*, 1985-2005. doi: 10.1111/j.1559-1816.2012.00927.x
- Williams, K. D. (2007). Ostracism. *Annual Review of Psychology, 58*, 425-452. doi: 10.1177/1368430211430517
- Wittenbaum, G. M., Shulman, H. C., & Braz, M. E. (2010). Social ostracism in task groups: The effects of group composition. *Small Group Research, 41*, 330-353. doi: 10.1177/1046496410363914